

Asia: VN/2287/2020

Lausuntopyyntö työryhmän ehdotuksesta arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi

Työryhmän ehdotus Kohti kestäväää arkkitehtuuria

Yleisiä kommentteja työryhmän ehdotuksesta

Oulun yliopiston teknillinen tiedekunta on tutustunut työryhmän ehdotukseen Arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi (myöhemmin APOLI) ja lausuu asiasta seuraavasti:

APOLI ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin ilmiöihin, jotka koskettavat rakennettua ympäristöä. Ohjelmalla on painoarvoa, koska se on laadittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja ympäristöministeriön johdolla. Näiden lisäksi ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet koskettavat ainakin myös työ- ja elinkeinoministeriön toimialaa. Ohjelmaehdotuksen tavoitetilan asettaminen vuoteen 2035 sekä otsikointi on hyvin perusteltu. Ohjelmaehdotuksen perusrakenne vaikuttaa tavoitteineen ja toimenpiteineen myös lähtökohtaisesti onnistuneelta.

APOLIn tavoitteet ovat moninaiset, joista kunnianhimoisin on asetettu jo työryhmän asettamispäätöksessä: ottaa huomioon arkkitehtuurin mahdollisuudet ratkoa yhteiskunnallisia haasteita. Arkkitehtuuri nähdään ohjelmaehdotuksessa monin tavoin rakennetun ympäristön laadun suhteen keskeisenä alana ja arkkitehdit rakennusalan keskeisinä toimijoina. Näkökulma on ohjelman tavoitteisiin sopivasti kunnianhimoinen, mutta ei välttämättä vastaa yleistä mielipidettä - ainakaan valtakunnallisesti. Alueelliset erot rakentamisen kulttuurissa, laadussa ja asenteissa arkkitehtuuriin ovat valtavia. Vaarana on, että monilla paikkakunnilla APOLI tulkitaan yksinomaan arkkitehtuurin alan ammatillisen edunvalvonnan asiakirjana, jonka vaikutukset kääntyvät monin paikoin lopulta tavoitteidensa vastaisiksi.

Valtaosa toimenpiteistä on osoitettu tahoille, jotka jo muutoinkin toimitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Tämä on luonnollista, mutta herättää toisaalta pohtimaan olisiko löydettävissä lisää toimenpiteitä ja vastuutahoja, joilla esimerkiksi rakennus- ja kiinteistöalan toimijoita onnistuttaisiin laajemmin kutsumaan ja motivoimaan rakennetun ympäristön laadun kehittämiseen, mikä jo tavoitteena on laajemmin ymmärretty ja helpommin hyväksytty.

Arkkitehtuurikoulutusta ja tutkimusta koskevan osion tavoitteet ja toimenpiteet ovat linjassa oppilaitosten omien tavoitteidenasetteluiden kanssa.

Yksittäisiä huomioita:

- Perinnerakentamisen (tai perinteisten rakentamismenetelmien) korostaminen niin kestävästä rakentamisesta toteuttamisesta kuin koulutuksen tavoitteena on erikoinen. Yleinen teknologinen kehitys ja myös uusien rakennustuotteiden kehityksen tavoitteet vaikuttavat jäävän taka-alalle.
- Virke sivulla 15: ”Sekä luonnonvaroja että purkumateriaaleja hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti ja pitkään” on hieman harhaanjohtava. Parempi muotoilu olisi: ”Purkumateriaaleja ja muita kierrätysmateriaaleja hyödynnetään taitavasti ja neitseellisiä luonnonvaroja käytetään säästeliäästi.”
- Kaaviona esitetty resurssitehokkaan rakentamisen hierarkia ja kaupungistumisen edellyttämä uudisrakentamisen tarve eivät täysin kohtaa.
- Vitruviuksen periaatteiden uudelleen määrittelyn tarpeellisuutta voisi vielä harkita.

Yleisesti ottaen ohjelmaluonnos jättää varsin paljon arvailun varaan missä määrin se kykenee tai edes pyrkii vaikuttamaan rakennettuun ympäristöön liittyvään sääntelyyn, joka on kuitenkin poliittisen ohjauksen keskeisimpiä vaikutuskeinoja ja liittyy kiinteästi myös arkkitehtuurin alaan muun muassa kaavoituksen ja rakennusvalvonnan muodossa. Moni ohjelmaehdotuksessa esitetyistä toimenpiteistä vaatisi toteutuakseen myös selkeää julkista tukea, jonka toteutuminen jää epävarmaksi. Toimenpide-ehdotuksia on varsin paljon. Voisi olla hyödyllistä nostaa joitakin näistä keihäänkärjiksi.

Rakennetun ympäristön laadun monipuolinen ja kestävä kehittäminen on tärkeä ja hyvä tavoite. Sitä tukeva valtakunnallinen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma on sitä vaikuttavampi mitä helpommin eri puolilla Suomea rakennetun ympäristön parissa työskenteleville, päättäjille ja käyttäjille syntyy kannuste sitoutua sen tavoitteisiin.

Oulun yliopisto

Luku I Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus

-

Luku II Yhdenvertaisuus ja osallisuus

-

Luku III Talous ja kansainvälisyys

-

Luku IV Merkitys ja identiteetti

-

Luku V Koulutus ja tutkimus

-

Nylund Päivi
Oulun yliopisto